Мирсәй Әмир (1906-1980)

Мирсәй Әмир - татар язучысы, драматург һәм публицист.

1926 елда язучының «Авыл яшьләре» журналында «Дуслар һәм дошманнар» исемле беренче хикәясе, аннары соңрак шунда ук «Сәйфулла», «Әби васыяте» дигән хикәяләре басылып чыга. Бу елларда әдипнең авыл тормышына багышланган күп кенә хикәяләре («Үткәннәр», «Куркыныч урыннар», «Хафиз бармагы», «Җанлы бүкән», «Әбелгата күпере», «Бәхет порошогы» һ. б.) басыла, ә 1929 елда «Пар күгәрчен» исемле повесте дөнья күрә.

1930—1933 елларда М. Әмир «Хикмәтуллинның маневрда күргәннәре» исемле повестен һәм «Аяк», «Сугыш сере», «Клим малайлары» хикәяләрен иҗат итә, «Командир» («Карамалы егете») романын яза башлый. Колхоз җитәкчесе образын гәүдәләндергән «Безнең авыл кешесе» (1933) повестеннан соң, 1935 елда язучы шул ук темага «Агыйдел» дигән атаклы әсәрен яза. Утызынчы еллар ахырында ук «Җәдәч», «Көнлекче Әхмәт һәм аның матур хатыны», «Тун ачуы» комедияләрен иҗат иткән.

М. Әмир сугыш чорында һәм сугыштан соңгы беренче елларда драматургия жанрына мөрәҗәгать итә. Бу өлкәдә аның иң зур иҗади уңышы итеп «Миңлекамал» (1944) драмасын исәпләргә кирәк. Сугыш чоры авылының хезмәтен сурәтләгән «Тормыш җыры» (1946) драмасы, сугыштан соңгы чынбарлыкка багышланган «Җыр дәвам итә» (1947), «Наилә» (1947), «Минем хатын» (1955), совет властеның беренче елларында авылдагы сыйнфый көрәшне тасвирлаган «Хөррият» (1960) исемле драма, комедияләре белән М. Әмир татар сәхнә әдәбияты үсешенә зур өлеш кертте.

Төп басма китаплары

Командир: роман. – 1 китап. – Казан: Татгосиздат, 1934. – 242 б.

Агыйдел: озын хикәя. – Казан: Татгосиздат, 1936. – 257 б.

Сайланма әсәрләр. – Казан: Татгосиздат, 1941. – 287 б.

Сайланма әсәрләр. – Казан: Татгосиздат, 1948. – 392 б.

Сайланма әсәрләр. – Казан: Таткнигоиздат, 1953. – 626 б.

Кысыр хәсрәт: комедияләр, сатирик хикәяләр. – Казан: Таткнигоиздат, 1954. – 163 б.

Ялантау кешеләре: роман. – Казан: Таткнигоиздат, 1954. – 474 б.

Пьесалар. – Казан: Таткнигоиздат, 1956. – 418 б.

Саф күңел: роман – дилогия. – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1963. – 917 б.

Исеңдәме...: повесть. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1972. – 280 б.

Миңлекамал: пьесалар. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1978. – 224 б.

Без бәләкәй чакларда: автобиографик повесть. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1979. – 254 б.

Хатирәләр урманы: автобиографик повесть. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1982. – 178 б.

Кичә турында бүген автобиографик трилогия. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2002. – 416 б.

Сайланма әсәрләр. – Казан : Хәтер, 2005. – 495 б.

Безнең авыл кешесе: повестьлар. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2007. – 511 б.

Библиография

Ганиева-Гыйниятуллина, А. Уйлан, кешем, онытма! / А. Ганиева-Гыйниятуллина // Мәдәни җомга. – 2015. – №22 (11 июня). – 11 б.

Язучылар сугыш турында язганда, иң беренче, кеше язмышы мәсьәләсен үзәккә куя. Мирсәй Әмирнең «Җан көеге» повесте турында.

Кыямова , М. Сугыш эзләре буйлап... / М. Кыямова // Шәһри Казан. – 2014. – № 133 (28 нояб.). – 10 б.

Күренекле язучы һәм драматург Мирсәй Әмирнең Бөек Ватан сугышында катнашуы турында кызы истәлекләре һәм аның сугыштан җибәрелгән хаты.

Сафиуллина, Р. Гөлшаян коды / Р.Сафиуллина // Идел. – 2018. – №4. – 72-75 б.

К.Тинчурин ис. драма һәм комедия театрының «Шаян Гөлшаян» (Мирсәй Әмир әсәре буенча) спектакле турында.

Шамова, Ә. Ике әдипнең фронт хатлары. / Ә.Шамова, Г.Әмирова // Мәдәни җомга. – 2016. – №28 (22 июль). – 18 б.

Шагыйрьләр Мирсәй Әмир һәм Фатих Кәримнең бер берсенә язган хатлары.

Мирсай Амир (1906-1980)

Мирсай Амир – татарский писатель, драматург и публицист.

1926 году в ноябрьском номере журнала «Сельская молодежь» был напечатан первый рассказ Мирсая Амира «Друзья и враги». Затем в этом же издании были опубликованы его рассказы «Сайфулла» и «Завещание бабушки». В эти года публикуются многие рассказы писателя, посвященные жизни деревни, а в 1929 г. отдельной книгой увидела свет повесть «Голубиная пара».

В 1929—1931 годах Мирсай Амир приступает к работе над романом «Командир» («Парень из Карамалов»), в 1934 - пишет повесть «Человек нашей деревни», где описывает картины классовой борьбы на селе. В 1935 году писатель на эту же тему создает свою другую повесть - «Агидель».

В литературном творчестве предвоенного времени М.Амир уделяет большое внимание созданию драматических произведений. Этот жанр занял место в его творчестве и в послевоенное время. Своими пьесами «Песня жизни» (1946), «Песня продолжается» (1947), «Моя жена» (1955) и «Свобода» (1960) писатель внес большой вклад в рост татарской сценической литературы.

Несмотря на то, что драматургия занимала важное место в творчестве М.Амира, в 50 —70-х годах его успех определялся прозаическими произведениями. В 1955 году он заканчивает работу над романом «Чистая совесть». Большой популярностью среди читателей пользовались его повесть «Рыбацкие байки», автобиографическая трилогия «Когда мы были маленькими», «Когда подросли» и «Казань». Мирсай Амир писал и для детей: его детские рассказы опубликованы в сборнике «Батыр» (1968).

Книги

О вчерашнем - сегодня: автобиографическая трилогия / – Казань: Татарское книжное издательство, 2013. – 446, [1] с.: + [16] с.

Чистая душа: роман / авториз. пер. с тат. А.Зуева; вступ. ст. Р.Мустафина. – Казань: Татарское книжное издательство, 1981. – 528с.

Плут-теленок / пер. с татар. С.Радзиевской. – Казань: Татарское книжное издательство, 1977. – 14с.: ил.

Для детей дошкольного возраста.

Рыбацкие байки: юмористическая повесть; пер. с татар. и авт. предисл. Л. Ленч. – Москва: Современник, 1975. – 142 с.

Рыбацкие байки: юмористическая повесть / пер. с татар. Л.Ленч. – Москва: Современник, 1973. – 142 с.

Чистая душа: роман. – Москва: Художественная литература, 1973. – 511 с.: ил.

Грехи моей молодости: рассказы. – Москва: Советская Россия, 1968. – 80 с.: ил.

Короткие повести и рассказы.

Чистая душа: Роман / пер. с татар. А.Зуева. – Москва: Советский писатель, 1963. – 567с.: ил.

Пустые хлопоты: Рассказы / авториз. пер. с татар. – Москва: Советский писатель, 1956. – 83с.

Песня жизни: Драма в 4-х д.с прологом и эпилогом / авториз. пер. с татар. А.Глебова. – Казань: Татгосиздат, 1952. – 60с.

Агидель: повести и рассказы/пер. с татар. – Казань: Таткнигоиздат, 1951. – 176с.

Рассказы о мальчике Батыре / пер. с татар. Ю.Карева; илл. В.Родионов. – Казань: Татгосиздат, 1951. – 84с.: ил.

Агидель: Повесть и рассказы: пер. с татар. – Москва: Советский писатель, 1948. – 227с.

Библиография

Арсланов М. Труженики тыла в годы Великой Отечественной войны на сцене театра им. Г. Камала: [27 апреля 1944 г. на сцене театра им. Камала прошла премьера спектакля М. Амира «Минникамал», рассказывающего о подвигах тружеников тыла] / М. Арсланов // Гасырлар авазы=Эхо веков. – 2015. – № 1-2. – С. 181-192.

Амирова Ф. Когда муж - «враг народа»: [из дневника жены заключенного, писателя М.Амира, мужественно перенесшего сталинские застенки 1937-1939 годов] / Ф. Амирова; пер. Г. Амирова // Казанский альманах. – 2015. – № 14. – С.185-193.

Эти книги Вы можете взять в нашей Республиканской детской библиотеке

Хатирәләр урманы: автобиографик повесть. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 1982. – 178 б.

Кичә турында бүген автобиографик трилогия. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2002. – 416 б.

Безнең авыл кешесе: повестьлар. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2007. – 511 б.

Агидель: Повесть и рассказы: пер. с татар. – Москва: Советский писатель, 1948. – 227с.